

## Research Paper

# Explaining the Regional Competitiveness with Future Study Approach (The Case Study of Kermanshah Province)

Nazanin Zahra Sotoudeh<sup>1</sup>, Jamal Fathollahi<sup>2\*</sup>, MirNajaf Mousavi<sup>3</sup>

1- Ph.D. Candidate in Economics, Department of Economics, Faculty of Economics and Entrepreneurship, Razi University, Kermanshah, Iran.

2- Assistant Professor, Department of Economics, Faculty of Economics and Entrepreneurship, Razi University, Kermanshah, Iran.

3- Professor, Department of Geography, Faculty of Literature and Humanities, Urmia University, West Azerbaijan, Iran.

Received: 2020/03/09

Revised: 2020/05/09

Accepted: 2020/05/09

Use your device to scan and read the article online



DOI:

10.30495/jzpm.2022.4082

### Keywords:

competitiveness, regional competitiveness, Kermanshah province, foresight.

### Abstract

The entanglement of destiny and the group movement towards social and economic prosperity has led to the emergence of a new approach called regional competitiveness. This approach is a very effective tool that when the various regional aspects are studied deeply can help in identifying the root factors affecting the development of a region and estimating their effectiveness, to determine the direction of regional development strategies. So the current study tries to study the possible situation of Kermanshah in the field of regional competitiveness to evaluate the possible situation of regional competitiveness and to take a step to prepare the best program to facilitate the regional competitiveness process. For this purpose, 64 indicators in the form of 27 sub-components and 5 components were collected and Mick Mac software was used to examine and measure the relationship between them and extract key factors in the field of regional competitiveness, And Scenario Wizard software was used to analyze and extract scenarios. The evaluation of indicators in this research was done by 15 experts in the field of economics and region. The results of the study show that out of 64 indicators, 9 indicators (governmental support for knowledge-based businesses, specialized research institutes, foreign direct investment, geographical concentration of complementary activities, investment security, private sector investment, free and fair competition levels for people, Labor quality, meritocracy) are among the key factors affecting the competitiveness in Kermanshah region. Possible situations of the future of Competitiveness caused by key factors indicate 7 strong scenarios, 167 weak scenarios and 31 possible (compatible) scenarios. Probabilistic scenarios had 279 probabilistic situations in three optimal situations with a probability coefficient of 14%, static coefficient of 32% and critical coefficient of 53%.

Citation: Sotoudeh, N.Z., Fathollahi, J., Mousavi, M.N., Explaining the Regional Competitiveness with Future Study Approach (The Case Study of Kermanshah Province). Journal of Regional Planning, 2022; 11 (44): 39-56. Doi: 10.30495/jzpm.2022.4082

\*Corresponding Author: Jamal Fathollahi

Address: Assistant Professor, Department of Economics, Faculty of Economics and Entrepreneurship, Razi University, Kermanshah, Iran.

Tell: 09173619196

Email: jfathollahi@gmail.com

## Extended Abstract

### Introduction

Cities can thrive on their economy among other cities with the competition. Understanding and paying attention to current and world-class indicators of competition one of the most important areas of urban creation is competitiveness able to compete with other cities internationally, The most is knowing and paying attention to the competition among the world's most popular and up-to-date indicators. Right now, all over the world competitiveness is a central issue and means of achieving good economic growth and sustainable development. City competitiveness is the potential or capacity of a city to exploit or create competitive advantage that can lead to high and sustainable economic growth of the city compared to other cities. And the issue of regional competitiveness is important because of that generally in terms of economic performance can be seen significant differences between regions of a country. On the other hand many important competitiveness levers are applicable only at the regional level.

### Methodology

Due to the nature of the present study and a vision that is intended for planning (Perspective 1404), the purpose of this study is practical; it is also among qualitative research, in terms of the nature of the data. The research method is based on future study approach. The present research is a part of documentary-survey research, based on the method of data collection and information. Because the scenario approach is in line with the expert opinion and by using the differential Snowballing method, 15 experts in the field of competitiveness have been identified with the aim of editing competitiveness model scenarios of the kermanshah province their views on indicators have been analyzed and key factors are extracted in MICMAC software and these factors are classified into hypotheses and have been re-evaluated by experts and are classified in the wizard scenario to three floors; desirable, static and critical.

### Findings

In this research, the variables used in the MICMAC software were in dimensions  $64 * 64$  matrix and matrix filling rate was %54 that shows more than % 54of the factors were

influenced by each other. Of the 1891 possible relationships in this matrix; 2205 has zero relation that is to say the factors did not or did not influence each other, 474 was the number one, 962 was the number two and 406 was the number three. That's according to the results of the MICMAC software that of the 64 indices, 9 indices have been identified as Key Factors in Competitiveness in Kermanshah Province. The key factors are classified under the hypothesis of desirable, static and critical spectra to elucidate possible situations of competitiveness of Kermanshah province and extracted in the Scenario Wizards by measuring the effect from 3 to -3 by experts; 7 strong scenarios, 167 weak scenarios, and 31 probable scenarios. The Possible scenarios have 279 probable situations in three desirable situations with a probability factor of % 14, %32 stagnant and %53 critical.

### Conclusion

The results of the expert evaluation were most likely for critical situations with the features (regardless of the qualifications of the institutions, increasing the quantity of labor rather than quality, functional monopoly without any competitors, increasing government influence and performance in various dimensions, The prevalence of Border provinces for investment, exit Foreign Institution from Iran and the fear of investing in friendly and partner countries, the closure of knowledge-based businesses due to lack of government support, Performing purely research functions without functional aspects). It is therefore necessary to consider the following three conditions to prevent this scenario from happening and to get into the desirable situation. These should be considered for reduce economic activity; (governmental Bank financial support for businesses, especially knowledge based, near collaboration between industry and academia). These should be considered for investment security; (Private Sector Investment, foreign investment, minimizing the government, considering the potential of the border region more than possible risks). These should be considered for meritocracy ;( Creating competitiveness of domestic products with foreign samples and to prevent the monopoly of the market in the hands of some, pay attention to the quality and efficiency of the workforce, pay attention to the criterion rather than the relationship in the jurisdiction of the institutions)

## مقاله پژوهشی

تبیین رقابت‌پذیری منطقه‌ای با رویکرد آینده‌نگاری  
(مطالعه موردی: استان کرمانشاه)نازنین زهرا ستوده<sup>۱</sup>، جمال فتح‌اللهی<sup>۲\*</sup>، میرنجف موسوی<sup>۳</sup>

۱- دانشجوی دکتری علوم اقتصاد، گروه اقتصاد، دانشکده اقتصاد و کارآفرینی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران.

۲- استادیار گروه اقتصاد، دانشکده اقتصاد و کارآفرینی، کرمانشاه، ایران.

۳- استاد گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، آذربایجان غربی، ایران.

## چکیده

درهم‌تیدگی سرنوشت و مسیر حرکت دست‌جمعی در راستای رسیدن به رفاه اجتماعی و اقتصادی باعث ظهور رویکرد جدید با عنوان رقابت‌پذیری منطقه‌ای شد. این رویکرد ابزاری است بسیار کارآمد که می‌توان با مطالعه عمیق جنبه‌های گوناگون منطقه‌ای، ضمن شناسایی عوامل ریشه‌ای تأثیرگذار در توسعه یک منطقه و برآورد میزان تأثیرگذاری آن‌ها، سمت‌وسوی راهبردهای توسعه منطقه مشخص کرد. بر این اساس این پژوهش باهدف تبیین رقابت‌پذیری استان کرمانشاه سعی در بررسی وضعیت‌های محتمل عرصه رقابت‌پذیری منطقه کرده تا بهترین برنامه برای تسهیل روند رقابت‌پذیری منطقه برداشته شود. برای این منظور ۶۴ شاخص در قالب ۲۷ زیر مؤلفه و ۵ مؤلفه جمع‌آوری و برای بررسی و سنجش رابطه بین آن‌ها و استخراج عوامل کلیدی در زمینه رقابت‌پذیری منطقه‌ای از نرم‌افزار میک استفاده و برای تحلیل و استخراج سناریوها از نرم‌افزار سناریوویزارد استفاده شده است. گفتنی است که ارزیابی شاخص‌ها در این پژوهش توسط کارشناسان متخصص در زمینه اقتصادی و منطقه‌ای که به‌صورت نمونه گلوله برفی به تعداد ۵۰ نفر با استفاده از فرمول کوکران صورت گرفته است. نتایج پژوهش نشان داده است که از بین ۶۴ شاخص ۹ شاخص (حمایت دولت از کسب‌وکارهای دانش‌بنیان، پژوهش‌های تخصصی، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، تمرکز جغرافیای فعالیت‌های مکمل، امنیت سرمایه‌گذاری، سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، سطوح رقابت آزاد و عادلانه افراد، کیفیت نیروی کار، شایسته‌سالاری) به‌عنوان عوامل کلیدی در رقابت‌پذیری منطقه کرمانشاه تشخیص داده شده‌اند و وضعیت‌های محتمل آینده رقابت‌پذیری حاصل از عوامل کلیدی بیانگر ۷ سناریو قوی، ۱۶۷ سناریو ضعیف و ۳۱ سناریو محتمل (سازگار) بوده است. سناریوهای محتمل دارای ۲۷۹ وضعیت محتمل در سه وضعیت مطلوب با ضریب احتمال ۱۴ درصد، ایستا ۳۲ درصد و بحرانی با ۵۳ درصد بوده است.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱۲/۱۹

تاریخ داوری: ۱۳۹۹/۰۲/۲۰

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۲/۲۰

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید



DOI:

10.30495/jzpm.2022.4082

## واژه‌های کلیدی:

رقابت‌پذیری، رقابت‌پذیری منطقه‌ای، استان کرمانشاه، آینده‌نگاری

\* نویسنده مسئول: جمال فتح‌اللهی

نشانی: استادیار گروه اقتصاد، دانشکده اقتصاد و کارآفرینی، کرمانشاه، ایران.

تلفن: ۰۹۱۷۳۶۱۹۱۹۶

پست الکترونیکی: jfathollahi@gmail.com

را در افق‌های زمانی گوناگون آینده کاهش دهد (Dadashpoor & Dadejani, 2014: 28). در این بین دانش آینده‌پژوهی با مدیریت هوشمندانه آینده توانایی مدیریت در محیط پویا، بی‌ثبات و غیرقابل پیش‌بینی را داشته و می‌تواند با بهره‌گیری از اصول نوین مدیریتی، زمینه خلق و معماری آینده مطلوب را فراهم سازد. آینده‌پژوهی در منطقه، با تمرکز بر محدوده سرزمینی خاص، در یک قلمرو جغرافیایی زیر ملی باهدف اتخاذ تصمیمات معین به‌منظور تحقق آینده مطلوب، عملیاتی می‌شود. بر این اساس پیاده‌سازی این رویکرد در چارچوب مفهوم آمایش سرزمین می‌تواند کمک چشمگیری در به‌روزرسانی ادبیات توسعه در کشور باشد (Mousavi, et al, 2018: 67). منطقه کرمانشاه در غرب کشور، در مجاورت کشور عراق با (بازارچه و گمرکات مرزی) و در همسایگی استان‌های (کردستان، همدان، لرستان و ایلام) با معادن فراوان زیرزمین - نفتی، نیروهای متخصص و دانش‌بنیان در رتبه ۲۳ رقابت‌پذیری در میان ۳۱ استان کشور قرار گرفته است (Nezamfar, et al, 2017: 67) پژوهش حاضر باهدف تبیین رقابت‌پذیری منطقه‌ای استان کرمانشاه با رویکرد آینده-نگاری سعی بر شناسایی و بررسی مهم‌ترین عوامل مؤثر بر وضعیت رقابت‌پذیری منطقه‌ای، میزان و چگونگی تأثیرگذاری این عوامل بر یکدیگر، تبیین وضعیت‌های محتمل این عوامل و درنهایت، تدوین سناریوهای احتمالی و شناسایی سناریوهای مطلوب مؤثر در وضعیت آینده رقابت‌پذیری منطقه‌ای استان کرمانشاه پرداخته است. و مهم‌ترین سؤالاتی که در این پژوهش مطرح است، عبارت‌اند از:

- ۱- عوامل کلیدی مؤثر بر رقابت‌پذیری منطقه‌ای استان کرمانشاه کدامند؟
- ۲- سناریوهای محتمل وضعیت آینده رقابت‌پذیری منطقه‌ای استان کرمانشاه کدامند؟

### پیشینه و مبانی نظری پژوهش

ازجمله پژوهش‌های صورت گرفته در زمینه رقابت‌پذیری منطقه‌ای می‌توان به مطالعات داخلی؛ داداش‌پور و دده جانی<sup>۱</sup> (۱۳۹۴)، مقاله‌ای با عنوان شناسایی و اولویت‌بندی عوامل ریشه‌ای تأثیرگذار در ارتقای رقابت‌پذیری منطقه‌ای (مورد مطالعه: استان کردستان) انجام داده‌اند که نتایج نشان داده است که عامل اقتصادی با ۰,۲۴ درصد و عامل نهادی-سیاسی با ۰,۱۸ درصد بیش‌ترین تأثیر را در ارتقای رقابت‌پذیری منطقه کرمانشاه داشته‌اند. محمدی آیدغمیش و رفیعیان<sup>۲</sup> (۱۳۹۶)، در پژوهشی به ارزیابی مؤلفه‌های رقابت‌پذیری سرزمینی در استان‌های کشور

مناطق شهری سرتاسر جهان با پیشرفت ارتباطات و فناوری به‌صورت متقابل و مستقیم در رقابت باهم قرار دارند (Ichikawa et al, 2017: 736) و اقتصاد جهانی کنونی را در سرتاسر جهان تحت فشار قرار داده‌اند (Sáez & Periañez, 2015: 76). که باعث شده است بازارها، شرکت‌های تجاری و سایر شرکت‌ها به دنبال فرصت‌های جدیدی برای دستیابی به مزیت‌های رقابتی باشند (Della Corte & Aria, 2016: 524). رقابت نه تنها به‌عنوان یک فرآیند بین رقبای، بلکه فرصتی برای همکاری بین شرکای تجاری تلقی می‌شود (Lesniewski, 2014: 58) شهرها با رقابت می‌توانند به اقتصاد خود در میان شهرهای دیگر رونق بخشند. یکی از مهم‌ترین بسترهای ایجاد شهری رقابت‌پذیر که قابلیت رقابت با شهرهای دیگر را در سطوح بین‌المللی داشته باشد، شناخت و توجه به شاخص‌های متداول و روز دنیا در عرصه رقابت است (Ghorbani et al, 2019: 20). امروزه در سراسر دنیا رقابت‌پذیری موضوعی محوری و وسیله‌ای برای دستیابی به رشد اقتصادی مطلوب و توسعه پایدار است. در اقتصاد جهانی رقابت‌پذیر بودن معیار کلیدی برای ارزیابی درجه موفقیت است (Tabatabaee et al, 2019: 239). و امکان به دست آوردن موقعیت مناسب و پایدار در بازارهای بین‌المللی است (Molaei & Behzadfar, 2019: 98). رقابت‌پذیری شهر به‌عنوان پتانسیل یا ظرفیت یک شهر برای بهره‌برداری یا ایجاد مزیت رقابتی است که می‌تواند موجب رشد اقتصادی بالا و پایدار شهر در مقایسه با سایر شهرها شود (Singhal et al, 2013: 214) بسیاری از مطالعات و پروژه‌های صورت گرفته در رابطه با رقابت‌پذیری در سطح کلان و در مقیاس ملی بوده و پروژه‌های اندکی در سطح منطقه‌ای انجام شده است درحالی که میزان رقابت در سطح منطقه‌ای می‌تواند زیاد باشد (Ana Paula & et al, 2018: 1) موضوع رقابت‌پذیری منطقه‌ای از آن روی اهمیت دارد که عموماً از نظر عملکرد اقتصادی تفاوت‌های قابل ملاحظه‌ای بین مناطق یک کشور مشاهده می‌شود، (Garshasbi, et al, 2018: 2) در کشور ایران از آغاز برنامه‌ریزی ملی، همواره به جنبه‌های منطقه‌ای توسعه توجه شده و از برنامه عمرانی سوم عملاً تفکر منطقه‌ای، بویژه مفهوم تمرکززدایی، وارد متون برنامه‌ریزی شده و تاکنون ادامه داشته است، باین‌همه، برنامه‌ریزی‌های توسعه ملی توفیق چندانی در منطقه‌ای کردن توسعه و تقویت رقابت‌پذیری منطقه‌ای نداشته‌اند چراکه نتوانسته‌اند نابرابری‌های گوناگون اقتصادی، اجتماعی و فضایی بین مناطق

<sup>1</sup> -Dadashpoor & Dadejani

<sup>2</sup> - Mohammadi Aydoghmish & Rafieian



قاره آفریقا، ۱۸ کشور از قاره آسیا و اقیانوسیه، ۱۷ کشور از آمریکای لاتین و کارائیب و بقیه کشورهای عضو سازمان توسعه و همکاری‌های اقتصادی می‌باشند (Hajimineh & Haidar, 2019: 131). رقابت‌پذیری یک مفهوم است که بخش بزرگی از اقتصاد را اشغال کرده است (Segota et al, 2017: 123؛ Rasoli et al, 2019: 68). در پاسخ به این سؤال که چرا برخی کشورها ثروتمندتر از دیگران هستند؟ شکل گرفت (Ali Akbari et al, 2019: 3). این رویکرد در پی آن است که با مفروض داشتن و برجسته کردن وجود نوعی از رقابت بین مناطق، بر سر جذب سرمایه‌های مادی و انسانی مؤثر در توسعه، از منظر جدید به بحث توسعه منطقه‌ای پرداخته و مدیران و متولیان توسعه این مناطق را برای تقای بیش‌ازپیش به‌منظور نیل به تعالی و پیشرفت آماده کنند (Shahkarami et al, 2019: 91). رقابت‌پذیری موضوعی محوری و مهم است که از آن به‌عنوان ابزاری برای رسیدن به رشد مطلوب، توسعه پایدار و پیشرفت اقتصادی یاد می‌شود (Kahriz et al, 2017: 87). در این راستا رقابت‌پذیری در نقش یکی از استراتژی‌های کلیدی از دهه ۱۹۹۰ در برنامه‌ریزی منطقه‌ای و شهری مطرح و به‌عنوان عوامل کلیدی و محرک در صدر اهداف مناطق جهان برای ایجاد محیط امن و جذاب و جلب سرمایه‌های داخلی و خارجی قرار گرفت (Khazraei Sholayfar et al, 2019: 103). یکی از مهم‌ترین ویژگی رقابت‌پذیری منطقه‌ای این است که رقابت‌پذیر بودن یک منطقه، نه تنها مانعی برای رقابت‌پذیری سایر مناطق نمی‌شود بلکه حتی مناطق می‌توانند برای رقابت بهتر در سطح ملی و بین‌المللی با همدیگر همکاری دوجانبه‌ای داشته باشند و از این راه چالش‌های یکدیگر را نیز تا حدودی برطرف کنند (Sáez & Perriáñez, 2015: 77) و باعث رقابت اقتصادی منطقه‌ای و تلاش برای از بین بردن وضع نامساعد اجتماعی و اقتصادی، محافظت و ارتقای سرمایه‌های فیزیکی، طبیعی و مصنوعی منطقه، ارتقای مسکن، حمل‌ونقل، کیفیت آب، انرژی و ... شود (UK Department for regional, 2013: 1).

### روش پژوهش

از آنجا که سند چشم‌انداز توسعه ایران در افق ۱۴۰۴ تعیین شده است براین اساس پژوهش حاضر در چارچوب این سند سعی بر تبیین وضعیت‌های محتمل کرمانشاه در افق ۱۴۰۴ کرده است گفتنی است ابتدای پژوهش سال ۱۳۹۵ تعیین شده است. نوع

پرداختند که نتایج نشان داده است که تهران، یزد و بوشهر به ترتیب رقابت‌پذیرترین استان‌های کشور بوده‌اند. اسکندری<sup>۱</sup> و همکاران (۱۳۹۶) مقاله‌ای با عنوان مؤلفه‌های مؤثر بر رقابت-پذیری منطقه‌ای در راستای توسعه پایدار (مورد مطالعه: استان خراسان شمال) انجام داده‌اند که نتایج بیانگر بیش‌ترین تأثیر برای عامل‌های اقتصادی و نهادی-سیاسی بوده است. یاسوری و سجودی<sup>۲</sup> (۱۳۹۸) مقاله‌ای با عنوان راهبردهای توسعه منطقه‌ای با تأکید بر تقویت ارتباطات فضاهای پیراشهری (مورد مطالعه شهرستان رشت) انجام داده‌اند و نتایج نشان داده است عدم تعادل قابل قبول بین فضاهای پیراشهری بوده است. همچنین، پژوهش‌های خارجی صورت گرفته در زمینه رقابت‌پذیری منطقه‌ای می‌تواند به مواردی چون، پژوهش هورک و کووتو<sup>۳</sup> (۲۰۱۸) با عنوان تأثیر یارانه‌ها پژوهش و توسعه عمومی بر رقابت شرکت‌ها؛ ویژگی‌های منطقه‌ای و بخشی در سیستم‌های نوآوری نوظهور اشاره کرد. نتایج پژوهش نشان داده است که پشتیبانی پژوهش و توسعه تأثیر خالص و بالاتری در شرکت‌های فعال بر مناطقی با شدت پژوهش و توسعه کم‌تر داشته است. همچنین، کرجیابونین و ساکوکون<sup>۴</sup> (۲۰۱۹) مقاله‌ای با عنوان رقابت پایدار در سطح ملی، منطقه و محلی انجام دادند. آن‌ها در ابتدا به اهمیت و ضرورت رقابت در سازمان و نهادها پرداخته و به بیان تفاوت رقابت و رقابت پایدار و تعاریف متفاوت از رقابت پرداخته و سپس ابعاد رقابت، سطوح گوناگون رقابت و دلایل موفقیت ملل گوناگون اشاره کرده است. آتونی و دیکسترا<sup>۵</sup> (۲۰۱۹) نیز پژوهش با عنوان شاخص‌های رقابت منطقه‌ای اتحادیه اروپا انجام دادند. نتایج پژوهش بیانگر رتبه اول رقابت برای منطقه استکهلم با مقدار  $RCI=100$ ، لندن شرقی- غربی- شمالی و جنوبی- بدفورشایر و هرتفوردشایر با  $RCI=99.1$  در رتبه دوم و اوترخت با  $RCI=99$  در رتبه سوم قرار گرفته است، در نهایت، Sud-Est با  $RCI=5.3$  در رتبه ۲۶۷ و اژه شمالی با  $RCI=0$  در رتبه ۲۶۸ در جایگاه آخر از لحاظ سطح‌بندی رقابت قرار گرفته‌اند.

ریشه رقابت‌پذیری از واژه لاتین رقابت به معنای گرفتار رقابت برای بازار شدن است. روی هم رفته، رقابت‌پذیری قابلیت‌ها و توانمندی‌هایی است که یک کسب‌وکار، صنعت، منطقه و کشور دارند و می‌توانند آن‌ها را حفظ کنند تا عرصه رقابت بین‌المللی نرخ بازگشت فراوانی را در فاکتورهای تولید ایجاد کنند و نیروی انسانی خود را در وضعیت نسبتاً خوبی قرار دهند (Shafiee, 2019: 183). روی هم رفته، ۱۰۶ کشور جهان دارای قانون رقابت هستند که از این تعداد ۲۶ کشور از

<sup>4</sup> - Kirjavainen & Saukkonen

<sup>5</sup> - Annoni & Dijkstra

<sup>1</sup> - Eskandari

<sup>2</sup> - Yasoori & Sejodi

<sup>3</sup> - Horák & Kveton

از فرمول کوکران در زمینه رقابت‌پذیری شناسایی شده، نظرات آنها در قالب روش دلفی گردآوری شده و مورد تحلیل قرار گرفته و عوامل کلیدی در محیط نرم‌افزار MICMAC براساس میزان عملکرد شاخص‌ها استخراج شده‌اند، سپس این عوامل در قالب گمانه‌ها طبقه‌بندی و دوباره مورد ارزیابی کارشناسان قرار گرفته و در محیط سناریو ویزارد به سه طبقه مطلوب-ایستا و نامطلوب طبقه‌بندی شده‌اند. مشخصات کارشناسان مورد استفاده در این پژوهش به شرح جدول‌های زیر بوده‌اند.

پژوهش از نظر هدف کاربردی؛ همچنین، به لحاظ ماهیت داده‌ها، در زمره پژوهش‌های کمی- کیفی است. روش پژوهش مبتنی بر رویکرد آینده‌نگاری است. این پژوهش بر اساس شیوه جمع‌آوری داده‌ها، جزء پژوهش‌های اسنادی- پیمایشی می‌باشد، بدین صورت که داده‌های اولیه از راه مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی جمع‌آوری شده‌اند. چون روش سناریونگاری منطبق بر نظرات خبرگان می‌باشد و به دلیل اینکه هدف این پژوهش تدوین سناریوهای الگوی رقابت‌پذیری منطقه کرمانشاه می‌باشد، با استفاده از روش گلوله برفی افتراقی ۱۵ نفر متخصص با استفاده

جدول ۲- گروه سنی نمونه پژوهش

سن	فراوانی	درصد
۳۰-۲۰	۵	۳۳,۳۳
۴۰-۳۰	۷	۴۶,۶۷
۵۰-۴۰	۳	۲۰,۰۰
مجموع	۱۵	۱۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

جدول ۳- نمونه کارشناسان پژوهش

سازمان	فراوانی	درصد
اقتصادی	۷	۴۶,۶۷
آمایش	۵	۳۳,۳۳
دانشگاهی	۳	۲۰,۰۰
مجموع	۱۵	۱۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

جدول ۴- مدارک تحصیلی اعضای نمونه

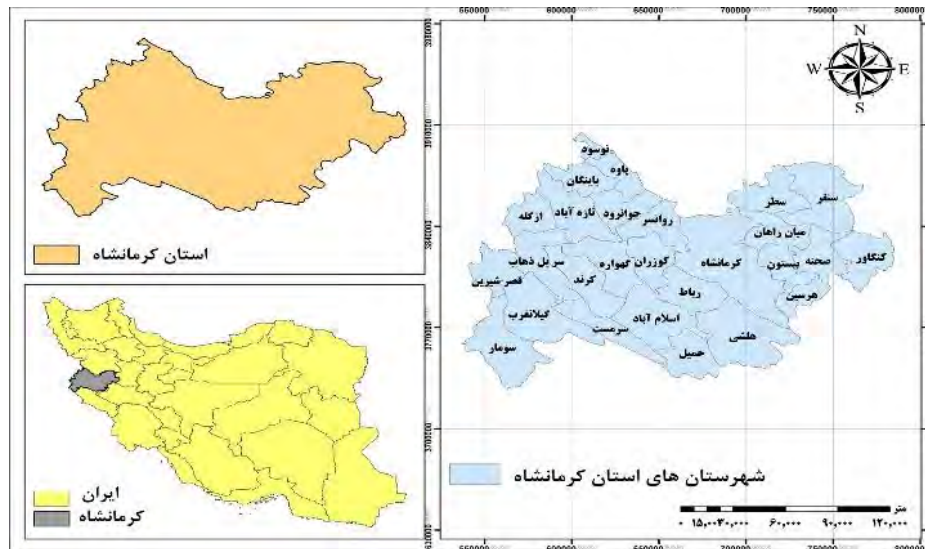
جنس	فراوانی	درصد
کارشناسی	۶	۴۰,۰۰
کارشناسی ارشد	۴	۲۶,۶۷
دانشجوی دکترا	۳	۲۰,۰۰
دکترا	۲	۱۳,۳۳
مجموع	۱۵	۱۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

استوا و ۴۵ درجه و ۲۴ تا ۴۸ درجه و ۷ طول شرقی از صف‌النهار گرینویچ قرار گرفته است. این استان در سال ۱۳۹۵ دارای ۱۴ شهرستان و ۳۴ شهر بوده است، که ۷۵ درصد جمعیت این استان در شهر و ۲۶ درصد در نواحی روستای زندگی می‌کنند (Gholipoor et al, 2019: 31)

### شناخت محدوده

محدوده مطالعه استان کرمانشاه در غرب کشور دارای جمعیت ۱۹۴۵۲۲۷ نفر با مساحت ۲۵۰۴۵,۴ کیلومتر مربع به مرکزیت شهر کرمانشاه در میانه ضلع غربی کشور بین مدار جغرافیایی ۳۳ درجه و ۴۰ دقیقه تا ۳۵ درجه و ۱۸ دقیقه عرض شمالی از خط



شکل ۲- موقعیت استان کرمانشاه در ایران

منبع: نگارندگان،

نظر کارشناسان استخراج شدند. در مرحله دوم پرسش‌نامه دلفی، عوامل وارد ماتریس متقابل شده تا سطح و مقدار تأثیرگذاری آن‌ها بر یکدیگر و بر روند آینده زیست‌پذیری مشخص شود. بعد از شناسایی متغیر  $N$  باید یک ماتریس  $N \times N$  تشکیل شود، که میزان این تأثیرگذاری از صفر تا ۳ می‌باشد، صفر بیانگر بدون تأثیر، یک بیانگر تأثیر ضعیف، دو بیانگر تأثیر متوسط و سه بیانگر تأثیر زیاد می‌باشد. پس از مشخص شدن میزان تأثیرگذاری عوامل، ماتریس برای استخراج عوامل کلیدی وارد نرم‌افزار میک مک شده‌اند. ابعاد ماتریس  $64 \times 64$  بوده و درجه پرشدگی ماتریس نیز  $54\%$  درصد می‌باشد که نشان می‌دهد عوامل در بیش از  $54\%$  درصد بر یکدیگر تأثیرگذار بوده‌اند. از مجموع  $1891$  رابطه ممکن در این ماتریس،  $2205$  رابطه عدد صفر بوده و به این معنا است که عوامل بر همدیگر تأثیر نداشته یا از همدیگر تأثیر نپذیرفته‌اند،  $474$  رابطه عدد یک،  $962$  رابطه عدد دو و  $406$  رابطه عدد سه می‌باشد که با توجه به نظر کارشناسان، تعداد  $64$  شاخص به تفصیل مندرج در جدول (۲)، استخراج شدند.

### بحث و یافته‌های پژوهش

#### عوامل اولیه مؤثر در رقابت‌پذیری منطقه ای کرمانشاه

این پژوهش بر آن است تا با شناسایی عوامل اولیه تأثیرگذار بر رقابت‌پذیری، عوامل کلیدی مؤثر بر روند آینده سیستم را استخراج و در مرحله بعد اقدام به سناریونویسی و شناسایی سناریوهای مطلوب کند. از آنجاکه پژوهش درباره آینده، با شناسایی متغیرهای کلیدی، یک چالش اصلی در مطالعات رقابت‌پذیری است (Roth & Kaivo-oja, 2015: 5)؛ Mousavi et al, 2018:70. بدین منظور برای شناسایی عوامل اولیه مؤثر بر رقابت‌پذیری منطقه کرمانشاه، تکنیک دلفی به کار گرفته شد که ابتدا، پرسش‌نامه باز برای استخراج کلی عوامل مؤثر بر رقابت‌پذیری در بین کارشناسان و متخصصان توزیع شد، سپس پرسش‌نامه‌های دریافتی مورد بررسی قرار گرفت که در نتیجه آن  $64$  عامل در  $5$  حوزه گوناگون (اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و نهادی-سیاسی، زیرساخت و جاذبه‌های طبیعی و انسانی) از نتیجه مطالعات اسنادی - میدانی و اجماع

جدول ۵- شاخص رقابت پذیری منطقه کرمانشاه

ردیف	شاخص	زیر مؤلفه	ردیف	شاخص	زیر مؤلفه	ردیف
۳۵	پهنای باند اینترنت	زیرساخت	۱	سطح دسترسی مستقیم به مشتری داخلی	نظام توزیع کالا و خدمات	اقتصادی
۳۶	ضریب نفوذ اینترنت	اینترنتی	۲	سطح دسترسی به مشتری خارجی		
۳۷	حمل و نقل جاده‌ای	زیرساخت	۳	کنترل کیفیت کالا و خدمات		
۳۸	حمل و نقل ریلی	دسترسی	۴	سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی		
۳۹	حمل و نقل هوایی		۵	سرمایه‌گذاری بخش دولتی	سرمایه‌گذار	
۴۰	دانشگاه‌ها و مراکز فنی حرفه‌ای	زیرساخت‌های دانشی - پژوهشی و مهارتی	۶	سرمایه‌گذاری بخش خصوصی		
۴۱	پژوهش‌کننده‌های تخصصی		۷	تخصصی شدن تولید	نظام تولید	
۴۲	واحد پژوهش توسعه در شرکت‌ها		۸	مکانیزه شدن تولید (فناور)		
۴۳	شبکه تأمین برق - گاز	زیرساخت تأمین انرژی و آب	۹	تورم - بیکاری، مهاجرت	ثبات اقتصادی ملی	
۴۴	شبکه مهار و انتقال آب شرب، صنعتی		۱۰	نرخ ارز		
۴۵	کمیت نیروی کار	زیرساخت انسانی	۱۱	شایسته‌سالاری		
۴۶	کیفیت نیروی کار		۱۲	برند سازی		
۴۷	هتل - رستوران	زیرساخت گردشگری	۱۳	سطح رقابت آزاد و عادلانه افراد و شرکت	رقابت آزاد	
۴۸	خدمات بین‌راهی		۱۴	سهولت را اندازه کسب و کار		
۴۹	جایگاه کشور در جهان	فضای بین‌المللی	۱۵	بازاریابی	کارآمدی بازار مالی	
۵۰	سطح روابط کشور با همسایگان غربی		۱۶	سهولت اخذ تسهیلات و مؤسسات مالی		
۵۱	مشارکت مردم در تصمیم سازی	فضای سیاسی ملی	۱۷	تمرکز جغرافیای فعالیت مشابه		
۵۲	ثبات سیاسی کشور و منطقه		۱۸	تمرکز جغرافیایی فعالیت مکمل	کارآمدی فضای اقتصادی	
۵۳	حمایت دولت از کسب و کار دانش‌بنیان		۱۹	توزیع متوازن فعالیت‌های اقتصادی		
۵۴	سیاست‌های حمایتی دولت از تولید	سیاست‌گذاری کلان	۲۰	مکان‌یابی واحدهای تولیدی		
۵۵	ثبات تصمیمات سیاستمداران		۲۱	دیدگاه افراد درباره مقوله کار	باورهای مردم	
۵۶	سیاست‌گذاری کارآمد دولت		۲۲	دیدگاه افراد درباره مقوله ثروت		
۵۷	سیاست‌های دولت برای توسعه		۲۳	حس امید افراد به آینده		
۵۸	تشکیل تشکل صنفی مستقل از دولت	آزادی اجتماعی	۲۴	حس نوع‌دوستی افراد	تعلق اجتماعی - فرهنگی	
۵۹	حاکمیت قانون در جامعه		۲۵	حس غرور ملی و منطقه‌ای		
۶۰	عوامل گمرکی و ترخیص کالا	قانون	۲۶	اصلاح فرهنگ مصرف افراد	خواسته‌های مردم	



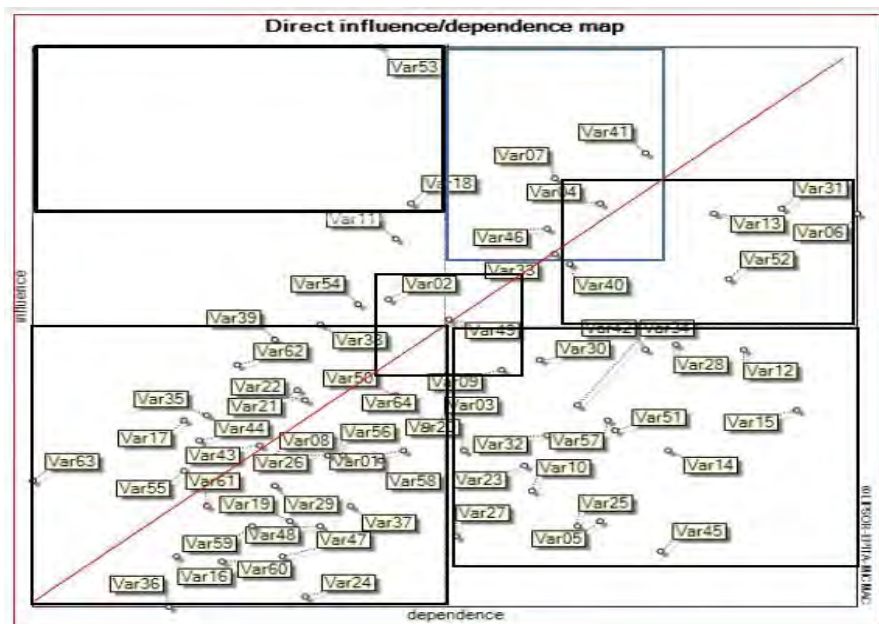
۶۱	روح اخلاق زیستی در بین مردم	اخلاق	۲۷	افق دید افراد در مسائل	
۶۲	اجماع‌نخبگان سیاسی، مذهبی و فرهنگی	اجماع	۲۸	روحیه کارآفرینی	
۶۳	آب‌وهوای، حیات‌وحش	طبیعی	۲۹ -	برابری جنسیتی	
۶۴	آثار تاریخی	انسانی	۳۰	امنیت عمومی	امنیت
			۳۱	امنیت سرمایه‌گذاری	
			۳۲	اعتماد مردم به مردم	
			۳۳	اعتماد مردم به دولت	اعتماد
			۳۴	اعتماد اجتماعی	

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

بر پایه‌های دانش و فناوری استوار هستند می‌توانند شکوفاکننده بنیه‌های اقتصادی یک منطقه به حساب آیند، و تمرکز عوامل مکمل تولیدی- خدماتی در یک محدوده جغرافیایی باعث صرفه-های ناشی از مقیاس می‌شوند. در متغیرهای دووجهی میزان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری بالا وجود دارد. و هر عملی بر روی این متغیرها واکنش سایر متغیرها را ایجاد خواهد کرد. این متغیرها را می‌توان به دودسته متغیرهای ریسک و متغیرهای هدف تقسیم‌بندی نمود (Mousavi et al, 2017: 56) از مجموع ۶۴ عامل اولیه تأثیرگذار بر روند رقابت‌پذیری کرمانشاه تعداد ۱۰ عامل در این گرو قرار گرفته‌اند، که ۵ عامل (پژوهشکده‌های تخصصی، تخصصی شدن تولید، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، کیفیت نیروی کار، حمل و نقل ریلی) جزو عوامل گرو ریسک و ۵ عامل (امنیت سرمایه‌گذاری، سطح رقابت آزاد و عادلانه افراد و شرکت، سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، ثبات سیاسی کشور و منطقه، دانشگاه‌ها و مراکز فنی حرفه‌ای) جزو عامل هدف شناخته شده‌اند. لازم به توضیح است که فضایی رقابتی در سطوح مناطق نیازمند نیروهای متخصص است که می‌تواند این گروه را در دانشکده‌ها و مراکز فنی یافت، اما برای به چرخش درآمدن این گرو نیاز به تزریق سرمایه و سرمایه‌گذاری است تا کیفیت و عملکرد این نهادهای انسانی ارتقاء یابند. اما نباید فراموش شود که زمینه همه این عوامل وجود بستری امن در جامعه است تا زمینه رقابت آزاد بین شرکت‌ها و مناطق فراهم شود و عدالت اجتماعی محقق گردد.

### ارزیابی میزان تأثیرگذاری و تأثیرپذیری عوامل اصلی مؤثر بر رقابت‌پذیری

چگونگی توزیع و پراکنش متغیرها در صفحه پراکندگی، حاکی از میزان پایداری و ناپایداری سیستم است. در سیستم‌های پایدار جایگاه و نقش هرکدام از عوامل مشخص است. اما در سیستم‌های ناپایدار وضعیت پیچیده بوده، در این سیستم، متغیرها حالت میانی از تأثیرگذاری و تأثیرپذیری را نشان می‌دهند که شناسایی آن‌ها را کمی با مشکل مواجه می‌سازد. با مشاهده صفحه پراکنش متغیرها بر روند آینده رقابت‌پذیری منطقه کرمانشاه (شکل ۲)، می‌توان دریافت که اکثر متغیرها حول محور قطری صفحه پراکندگی هستند. بنابراین سیستم دارای وضعیت ناپایدار است. بدین منظور می‌توان ۵ دسته از متغیرها را شناسایی کرد. که اولین متغیر شامل متغیرهای تعیین‌کننده یا تأثیرگذار می‌باشد؛ این متغیرها به‌عنوان متغیرهای ورودی، اصلی‌ترین متغیرهای تأثیرگذارند که میزان تأثیرپذیری آن‌ها به نسبت تأثیرگذاری‌شان بسیار کم‌تر است. در ناحیه شمال غرب صفحه پراکندگی قرار دارند و پایداری سیستم نیز به‌شدت به آن‌ها وابسته است و به‌عنوان متغیرهای کلیدی و تعیین‌کننده رفتار سیستم محسوب می‌شوند (رسولی و هاشمی نسب، ۱۳۹۸: ۵)، ۲ عامل از این عوامل در این ناحیه قرار گرفته‌اند. و همانطور که در جدول (۲) نشان داده شده است این عوامل شامل حمایت دولت از کسب و کارهای دانش‌بنیان و نوآوری، تمرکز جغرافیایی فعالیت مکمل بوده‌اند. از آنجا که دولت رکن اجرایی یک کشور می‌باشد با سیاست‌ها خود می‌تواند روند توسعه در یک منطقه را تسهیل یا کند، همچنین، نهادهای نوآور چون مراکز دانش بنیان که

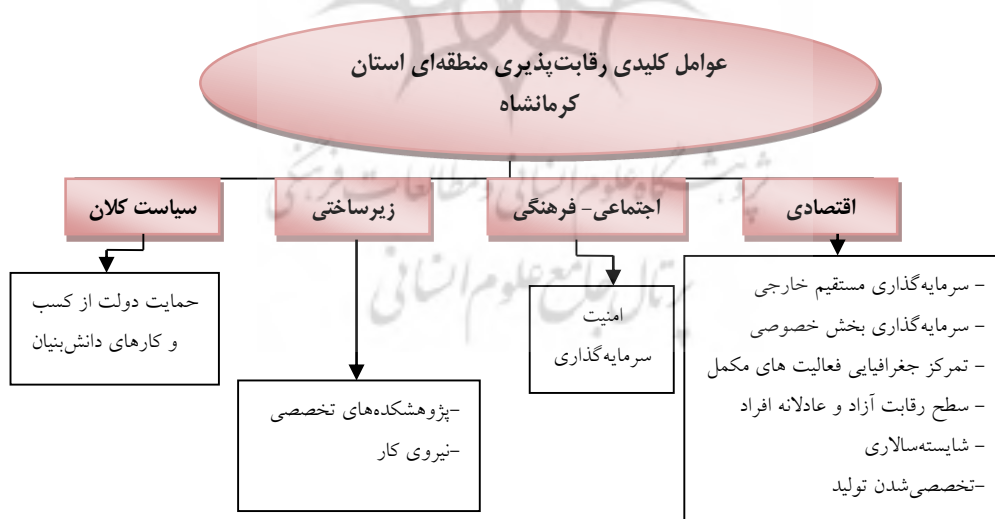


شکل ۳- جایگاه شاخص‌های رقابت‌پذیری منطقه کرمانشاه - منبع: نگارندگان، ۱۳۹۹

و دو وجهی با ضرایب بالا، همچنان که در شکل شماره دو مشخص شده‌اند به‌عنوان عوامل کلیدی مؤثر بر روند آینده سیستم انتخاب شدند که همه این عوامل کلیدی در هر دو روش تأثیرگذاری مستقیم و غیرمستقیم تکرار شده‌اند.

### انتخاب عوامل کلیدی مؤثر بر روند آینده رقابت‌پذیری کرمانشاه

برای شناسایی عوامل اولیه مؤثر در رقابت‌پذیری منطقه‌ای از نظر کارشناسان استفاده شد که با بررسی نظر کارشناسان از مجموع ۶۴ عامل ۹ عامل که در سطوح متغییرهای کنترل‌کننده



شکل ۴- عوامل کلیدی رقابت‌پذیری منطقه‌ای کرمانشاه

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

پس از مشخص‌سازی عوامل کلیدی اقدام به فرضیه بندی آن‌ها در سه طیف مطلوب، ادامه داری وضع موجود و نامطلوب به شرح جدول (۶) شده است.

جدول ۶- گمانه‌های وضعیت‌های محتمل رقابت‌پذیری منطقه‌ای کرمانشاه

عوامل کلیدی	میزان مطلوبیت	وضعیت‌های محتمل	عوامل کلیدی	میزان مطلوبیت	وضعیت‌های محتمل
حمایت دولت از کسب و کارهای دانش بنیان	مطلوب	حمایت هال مالی-بانکی -سازمانی دولت از کسب و کارهای دانش بنیان	سرمایه گذاری بخش خصوصی	مطلوب	تلاش دولت برای کوچک سازی همکاری نهادهای دولتی با بخش خصوصی افزایش نفوذ و عملکرد دولت در ابعاد گوناگون
پژوهشکده های تخصصی	مطلوب	همکاری پژوهشکده های تخصصی با صنعت ارتباط ضعیف پژوهشکده ها با صنعت عملکرد صرف پژوهش بدون سازمان همکاری برای عملکرد	سطوح رقابت ازاد و عادلانه افراد	مطلوب	سیاست گذاری جدید گمرکی برای وادار سازی نهادها به افزایش قدرت رقابت پذیری با نمونه های خارجی انحصار عملکردی بدون وجود هیچ رقیب
سرمایه گذاری مستقیم خارجی	مطلوب	برداشته شدن تحریم ها از ایران و تسهیل جریانات سرمایه گذاری های خارجی ادامه روند تحریم های یک جانبه امریکا خروج نهادهای خارجی از ایران و ترس سرمایه گذاری کشورهای دوست و همکار	کیفیت نیروی کار	مطلوب	کاهش بروکراسی اداری ادامه روند جذب نهادهای گوناگون از راه روابط تا ضوابط افزایش کمیته نیروی کار به جای کیفیت
تمرکز جغرافیای فعالیت های مکمل	مطلوب	توجه به تمرکز فعالیت های مکمل در یک محدوده برای صرفه جوی ناشی از مقیاس بی توجهی به عملکرد تمرکز فعالیت های مکمل پراکندگی فعالیت های مکمل در سطح استان	شایسته سالاری	مطلوب	توجه به عملکرد صحیح نهادها تا توجه به جایگاه آن معرفی نهادها از طرف مراجع بالا دست بی توجهی به صلاحیت نهادها
امنیت سرمایه گذاری	مطلوب	بسترسازی دولت برای اطمینان سرمایه گذاری بخش خصوصی-دولتی توجه به نقش و عملکردی مرزی بودن استان روایت ریسک پذیری بالای استان های مرزی برای سرمایه گذاری	نامطلوب	مطلوب	نامطلوب

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

بر آینده رقابت‌پذیری منطقه‌ای کرمانشاه مشخص کردند. سپس با در نظر گرفتن میانگین ساده از آن‌ها، داده‌ها برای ورود به نرم‌افزار Scenario wizard آماده شدند. با جمع‌آوری داده‌ها از کارشناسان مربوطه، امکان استفاده از نرم‌افزار سناریو ویزارد فراهم شد.

### تجزیه و تحلیل سناریوها

پس از طراحی وضعیت‌های احتمالی ماتریس متقاطع تهیه شده که یک ماتریس ۲۷\*۲۷ برای ۹ عامل کلیدی یاد شده طراحی گردید که به صورت پرسش‌نامه ای به همراه راهنمای نحوه پاسخگو در اختیار متخصصان قرار گرفت. متخصصین با طرح این سؤال که «اگر هر یک از وضعیت‌های پیش روی عوامل کلیدی اتفاق بیفتد چه تأثیری بر وقوع یا عدم وقوع سایر وضعیت‌های پیش روی عوامل دیگر خواهد داشت؟» به تکمیل پرسش‌نامه بر اساس سه ویژگی توانمندساز، بی‌تأثیر و محدودیت‌ساز اقدام کردند و با درج ارقامی بین ۳- تا ۳+ میزان تأثیرگذاری هر کدام از وضعیت‌های پیش روی عوامل کلیدی را

## سازگاری فرضیه‌های رقابت‌پذیری منطقه‌ای کرمانشاه

جدول ۷- سازگاری فرضیات رقابت‌پذیری منطقه کرمانشاه

مقدار سازگاری	فرضیه	مولفه
۸۴	سیاست گذاری جدید گمرکی برای وادار سازی نهادها به افزایش قدرت رقابت پذیری	سطوح رقابت آزاد و عادلانه افراد
۸۱	همکاری پژوهشکده های تخصصی با صنعت	پژوهشکده های تخصصی
۸۱	توجه به عملکرد صحیح نهادها تا توجه به جایگاه آن	شایسته سالاری
۷۲	کاهش بروکراسی اداری	کیفیت نیروی کار
۶۳	حمایت حال مالی-بانکی -سازمانی دولت از کسب و کارهای دانش بنیان	حمایت دولت از کسب و کارهای
۵۱	توجه به تمرکز فعالیت های مکمل در یک محدوده برای صرفه جوی ناشی از مقیاس	تمرکز جغرافیای فعالیت های مکمل
۳۳	بستر سازی دولت برای اطمینان سرمایه گذاری بخش خصوصی-دولتی	امنیت سرمایه گذاری
۱۵	برداشته شدن تحریم ها از ایران و تسهیل جریانات سرمایه گذاری های خارجی	سرمایه گذاری مستقیم خارجی
۰	تلاش دولت برای کوچک سازی	سرمایه گذاری بخش خصوصی

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

باور کردنی یا سناریوهای با سازگاری بالا: ۳۱ سناریو و سناریوهای ضعیف: ۱۶۷۰ و منطقی است که بین سناریوهای محدود قوی و سناریوهای وسیع ضعیف، سناریوهای با سازگاری بالا را در نظر بگیریم که بر این اساس، تعداد ۳۱ سناریو معقول و منطقی برای برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در اختیار پژوهش قرار گرفت.

### سناریوهای محتمل با سازگاری بالا (سناریوهای باور-کردنی)

در مجموع ۳۱ سناریوی باورکردنی پیش‌روی رقابت‌پذیری منطقه‌ای کرمانشاه بوده است. این سناریوها از هم‌کنشی بین وضعیت‌های هر یک از عوامل در ارتباط با وضعیت‌های هر یک از عوامل دیگر استخراج می‌شوند و این ۳۱ سناریو، با سه وضعیت (مطلوب با رنگ سبز، ایستا به رنگ زرد، بحرانی با رنگ قرمز) در درجات احتمال گوناگون نشان داده شده‌اند.

چنانکه از جدول (۷) مشخص است فرض سیاست گذاری جدید گمرکی برای وادار سازی نهادها به افزایش قدرت رقابت پذیری با نمونه‌های خارجی از مولفه سطوح رقابت آزاد و عادلانه افراد با مقدار سازگاری ۸۴ در رتبه اول و تلاش دولت برای کوچک سازی از مولفه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی با مقدار ۰ کم‌ترین سازگاری را داشته است.

### سناریوهای رقابت‌پذیری منطقه کرمانشاه

نرم‌افزار سناریو ویزارد به‌طور کلی ۳ دسته سناریو را برای محقق ارائه می‌دهد: سناریوهای با احتمال قوی، سناریوهای با احتمال ضعیف و سناریوهای با احتمال سازگاری و انطباق بالا. با توجه به وسعت ماتریس و ابعاد آن و بر اساس نظرات کارشناسان در نرم‌افزار سناریو ویزارد سناریوهای بدست آمده شامل این سناریوها می‌باشد: سناریوهای قوی: ۷ سناریو، سناریوهای





جدول ۹- ضرایب تحقق هریک از سناریوهای محتمل رقابت پذیری منطقه کرمانشاه

S	تعداد وضعیت ها به تفکیک			ضرایب وضعیت ها			وضعیت های مطلوب			وضعیت های بحرانی		
	مطلوبین	ایستاد	پستی	۳	۱	-۳	درصد مطلوبین	امتیاز ایده آل	میزان مطلوبین	بحرانی	میزان بحرانی	بحرانی
S1	۹	۰	۰	۲۷	۰	۰	۲۷	۲۷	۲۷	۰	-۲۷	۰,۰۰
S2	۸	۱	۰	۲۴	۱	۰	۲۴	۲۴	۲۴	۰	-۲۷	۰,۰۰
S3	۵	۳	۱	۱۵	۳	-۳	۱۵	۱۵	۱۵	-۳	-۲۷	-۱۱,۱۱
S4	۳	۴	۲	۹	۴	-۶	۹	۹	۹	-۶	-۲۷	-۲۲,۲۲
S5	۲	۶	۱	۶	۶	-۳	۶	۶	۶	-۳	-۲۷	-۱۱,۱۱
S6	۱	۴	۴	۳	۴	-۱۲	۳	۳	۳	-۱۲	-۲۷	-۴۴,۴۴
S7	۱	۴	۴	۳	۴	-۱۲	۳	۳	۳	-۱۲	-۲۷	-۴۴,۴۴
S8	۱	۳	۵	۳	۳	-۱۵	۳	۳	۳	-۱۵	-۲۷	-۵۵,۵۶
S9	۰	۴	۵	۰	۴	-۱۵	۰	۰	۰	-۱۵	-۲۷	-۵۵,۵۶
S10	۰	۳	۶	۰	۳	-۱۸	۰	۰	۰	-۱۸	-۲۷	-۶۶,۶۷
S11	۱	۳	۵	۳	۳	-۱۵	۳	۳	۳	-۱۵	-۲۷	-۵۵,۵۶
S12	۲	۱	۶	۶	۱	-۱۸	۶	۶	۶	-۱۸	-۲۷	-۶۶,۶۷
S13	۲	۱	۶	۶	۱	-۱۸	۶	۶	۶	-۱۸	-۲۷	-۶۶,۶۷
S14	۲	۵	۲	۶	۵	-۶	۶	۶	۶	-۶	-۲۷	-۲۲,۲۲
S15	۲	۴	۳	۶	۴	-۹	۶	۶	۶	-۹	-۲۷	-۳۳,۳۳
S16	۱	۴	۴	۳	۴	-۱۲	۳	۳	۳	-۱۲	-۲۷	-۴۴,۴۴
S17	۱	۳	۵	۳	۳	-۱۵	۳	۳	۳	-۱۵	-۲۷	-۵۵,۵۶
S18	۱	۳	۵	۳	۳	-۱۵	۳	۳	۳	-۱۵	-۲۷	-۵۵,۵۶
S19	۱	۲	۶	۳	۲	-۱۸	۳	۳	۳	-۱۸	-۲۷	-۶۶,۶۷
S20	۰	۴	۵	۰	۴	-۱۵	۰	۰	۰	-۱۵	-۲۷	-۵۵,۵۶
S21	۰	۴	۵	۰	۴	-۱۵	۰	۰	۰	-۱۵	-۲۷	-۵۵,۵۶
S22	۰	۳	۶	۰	۳	-۱۸	۰	۰	۰	-۱۸	-۲۷	-۶۶,۶۷
S23	۰	۳	۶	۰	۳	-۱۸	۰	۰	۰	-۱۸	-۲۷	-۶۶,۶۷
S24	۱	۳	۵	۳	۳	-۱۵	۳	۳	۳	-۱۵	-۲۷	-۵۵,۵۶
S25	۱	۲	۶	۳	۲	-۱۸	۳	۳	۳	-۱۸	-۲۷	-۶۶,۶۷
S26	۱	۲	۶	۳	۲	-۱۸	۳	۳	۳	-۱۸	-۲۷	-۶۶,۶۷
S27	۱	۱	۷	۳	۱	-۲۱	۳	۳	۳	-۲۱	-۲۷	-۷۷,۷۸
S28	۰	۳	۶	۰	۳	-۱۸	۰	۰	۰	-۱۸	-۲۷	-۶۶,۶۷
S29	۰	۲	۷	۰	۲	-۲۱	۰	۰	۰	-۲۱	-۲۷	-۷۷,۷۸
S30	۰	۲	۷	۰	۲	-۲۱	۰	۰	۰	-۲۱	-۲۷	-۷۷,۷۸
S31	۰	۱	۸	۰	۱	-۲۴	۰	۰	۰	-۲۴	-۲۷	-۸۸,۸۹

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

یک یا چند فرض از میان ۹ عامل کلیدی هستند، این گروه ها به شرح زیر می‌باشند: گروه اول: سناریو مطلوب (شامل سناریو: ۱، ۲، ۳)، گروه دوم: سناریوهای ایستا (شامل سناریوهای: ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰، ۳۱).

### گروه‌بندی و تحلیل سناریوهای محتمل با سازگاری بالا (سناریوهای باورکردنی)

سناریوهای محتمل با سازگاری بالا را با توجه به قرابت آن ها می‌توان به سه گروه تقسیم کرد که هریک از گروه ها شامل سناریوهایی با ویژگی‌های تقریباً مشترک و با اندکی تفاوت در

## جدول ۱۰- تحلیل و تفسیر پیامد و نتایج سناریو

شرایط	وضعیت	سناریو گروه اول
شرایط	توان رقابت‌پذیری بالای منطقه کرمانشاه	سناریو گروه اول
شرایط	روند تغییرات بسیار کند و آرام؛ حفظ وضع موجود	سناریو گروه دوم
شرایط بحرانی و نامطلوب؛ عدم توان رقابت‌پذیری	شرایط بحرانی و نامطلوب؛ عدم توان رقابت‌پذیری	سناریو گروه سوم

منبع: یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۹

## نتیجه‌گیری

هدف از این پژوهش تحلیل و بررسی وضعیت‌های محتمل آینده رقابت‌پذیری منطقه‌ای کرمانشاه است. از این رو، ۶۴ شاخص در ۵ مؤلفه و ۲۷ زیر مؤلفه طبقه‌بندی شده‌اند. برای ارزیابی این شاخص‌ها از کارشناسان به صورت گلوله‌برفی به تعداد ۱۵ نفر متخصص در امور اقتصادی و منطقه‌ای استفاده شده است. برای این منظور نظرات این کارشناسان در محیط نرم‌افزار میک‌مک به صورت رابطه متقابل اثرگذار و اثرپذیری به صورت مستقیم و غیرمستقیم با میزان اثر ۰ بدون اثر تا ۴ اثر خیلی قوی سنجیده شده است. نتایج بدست آمده از آن نشانگر ۴ نوع متغیر کلی بوده است که در این میان ۲ متغیر به‌عنوان کنترل‌کننده سیستم، ۵ متغیر به‌عنوان دوجوهی ریسک، ۵ متغیر هدف، ۱۶ متغیر اثرپذیر، ۱۹ متغیر خروجی مستقل و ۱۱ متغیر خروجی اهرم ثانوی بوده‌اند است که درنهایت، ۹ شاخص ( سرمایه‌گذاری

مستقیم خارجی، سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، تمرکز جغرافیای فعالیت‌های مکمل، سطح رقابت آزاد و عادلانه افراد، شایسته‌سالاری، تخصصی شدن تولید، امنیت سرمایه‌گذاری، پژوهشکده‌های تخصصی، کیفیت نیروی کار، حمایت دولت از کسب‌وکارهای دانش‌بنیان) با همپوشانی مشترک در میان متغیرهای کنترل‌کننده و دوجوهی به‌عنوان عوامل کلیدی استخراج شده‌اند. برای تبیین وضعیت‌های محتمل پیشروی رقابت‌پذیری منطقه‌ای کرمانشاه عوامل کلیدی در قالب گمانه با طیف مطلوب، ایستا و بحرانی طبقه‌بندی و در محیط سناریویزاد با سنجش اثر از میزان ۳- تا ۳+ توسط کارشناسان ۷ سناریو قوی، ۱۶۷ سناریو ضعیف و ۳۱ سناریو محتمل که مورد تأیید پژوهش و بررسی این مقاله است، استخراج شده‌اند. سناریوهای محتمل دارای ۲۷۹ وضعیت در سه طیف مطلوب با ۱۴ درصد، ایستا با ۳۲ درصد و بحرانی با ۵۳ درصد بوده‌اند. نتایج بدست آمده از ارزیابی کارشناسان بیانگر بیش‌ترین احتمال تحقق برای سناریو نامطلوب

برگشت سود و سرمایه ناشی سرمایه‌گذاری در این مناطق اطمینان خاطر ایجاد کند)  
 - برای شایسته‌سالاری (ایجاد زمینه رقابت محصولات داخلی با نمونه‌های خارجی و جلوگیری از انحصار بازار در دست یک عده، توجه به کیفیت و کارایی نیروی کار، توجه به ضابطه به‌جای رابطه در صلاحیت نهادها) مورد توجه قرار گیرند. با نتایج این پژوهش، پژوهش‌های دیگری نیز صورت گرفته است و عواملی که باعث تمایز پژوهش‌های انجام‌شده با پژوهش حاضر شده است را می‌توان به شرح زیر بیان کرد: پژوهش‌های انجام‌شده بیش‌تر تبیین‌کننده وضعیت رقابت‌پذیری منطقه‌ای در زمان حاضر بوده‌اند و هیچ توجهی به آینده منطقه نشده است، این پژوهش با بررسی شاخص‌های رقابت‌پذیری منطقه‌ای و استخراج عوامل کلیدی سعی بر شناسایی وضعیت‌های محتمل آینده منطقه کرده است تا در قالب سناریونویسی با مشخص‌سازی افق زمانی مورد نظر، بهترین سیاست‌ها برای رسیدن به وضعیت مطلوب رقابت‌پذیری منطقه‌ای اجرایی شوند.

### Reference

1- Ali Akbari, E., Akbari, M., & Ansari, M. (2019). Measurement and Analysis of Spatial Distribution of Competitiveness Indicators in West Asia Region with Emphasis on Iran, *Journal of Regional planning*, 9(33): 1-14(in persian).  
 2- Ana Paula, F., Muñoz, M.M., & Alarcón-Urbistondo, P. (2018). Regional tourism competitiveness using the PROMETHEE approach, *Annals of Tourism*, 73: 1-13  
 3- Annoni, P., & Ddijkstra, I. (2019). The eu regional competitiveness index 2019. European Commission. [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/docgener/work](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/work)  
 4- Dadashpoor, H., & Dadejani, M. (2014). Identifying and Prioritizing the Radical Factors Influencing Regional Competitiveness (Case study: Kurdistan Province), *Journal of Regional planning*, 5(19): 27-42(in persian).  
 5- Della Corte, V., & Aria, M. (2016). Coopetition and sustainable competitive advantage. The case of tourist Destinations, *Tourism Management*, 54: 524-540  
 6- Eskandari, M., Pilevar, A.A., & Rezaei Nasab, A. (2017). Assessment of Affective Factors on The Regional Competitiveness Towards Sustainable Development (Case study: North Khorasan Province), *Geography and Territorial Spatial*, 7(24): 57-70(in persian).  
 7- Garshasbi, A., Esmailipour Masouleh, E., Miandoab Chi, E. (2018), Key Components of

(ادامه روند تحریم‌های ظالمانه آمریکا که باعث ترس شرکت‌های داخلی و خارجی اروپایی و حتی کشورهای دوست و همسایه می‌شود که باعث کاهش توان‌های مالی دولت و در پی آن ناتوانی در حمایت از کسب‌وکارهای کوچک و دانش‌بنیان می‌شود که در نتیجه باعث تعطیلی کارخانه‌های بسیاری در منطقه و افزایش هزینه‌های تولید می‌شود و در نهایت، باعث تورم در عین رکود اقتصاد می‌شود و عملاً نقش اثرگذار مرزی کرمانشاه در راستای رقابت‌پذیری خنثی می‌شود). تحقق این نوع سناریو بیانگر بدترین حالت ممکن برای رقابت‌پذیری منطقه‌ای در کرمانشاه می‌باشد، بنابراین برای جلوگیری از تحقق این سناریو و گرایش به وضعیت-های مطلوب لازم است شروط ۳ گانه زیر مورد توجه قرار گیرند.  
 - برای کاهش فعالیت‌های اقتصادی باید (توجه و تأکید بر مراکز دانش‌بنیان، همکاری مراکز صنعتی و دانشگاه)  
 - برای امنیت سرمایه‌گذاری باید (دولت به‌عنوان بزرگ‌ترین گرداننده اقتصاد ایران به نقاط مرزی و برگرداندن اطمینان از

Industrial Policy with a New Approach to Improving Regional Competitiveness, *Business Studies*, 14(79): 1-14(in persian).  
 8- Gholipoor, S. Ahmadi, V. Karimi, J. (2019), Political-Economic Analysis of the Urban System in Kermanshah Province (1335 to 1395), *Two International Political Economic Studies Quarterly*, 2(1): 27-54(in persian).  
 9- Ghorbani, R., & Kazemizad, Sh. (2019). An Analysis of Effective Factors on Urban Competitiveness Based on Scenario, Case Study: Tabriz City, *Geography and Territorial Spatial Arrangement*, 9(30): 19-38(in persian).  
 10- Hajimineh, R., & Haidar Zadeh, T. (2019). Explaining the Situation of Iran and Turkey in International Competition Law, *Political Science*, 8(1): 129-160(in persian).  
 11- Horák, p., & Květoň, V. (2018). The effect of public R&D subsidies on firms' competitiveness: Regional and sectoral specifics in emerging innovation systems. *Applied Geography*, 94 :119-129.  
 12- Ichikawa, H., Yamato, N., & Dustan, P. (2017). Competitiveness of global cities from the perspective of the global power city index, *Urban Transitions*, 198: 736-742.  
 13- Kahriz, A.R., Mohammadzadeh, Y., Zonouzi, S.J.M., Berenjabadi Hashemi, N., & Ghasemzadeh, N. (2017), The Effect of Competitiveness on Economic Performance in Selected Developing and Developed Countries,

- Quarterly Journal of the Macro and Strategic Policies ,7(1):86-107(in persian).
- 14- Khazraei Sholayfar, M., Karke Abadi, Z., & Kamyabi, S. (2019). The evaluation of competitiveness enhancement Strategies of Metropolises of Iran based on Cooperation, Journal of Geographical Science, 30:102-119 (in persian).
- 15- Kirjavainen, j., & Saukkonen, N. (2019). Sustainable Competitiveness at the National, Regional, and Firm --Levels. Springer Nature Switzerland AG,4
- 16- Lesniewski, M.A. (2014). The Resource Competitiveness of Enterprises, Economics and Organization of Enterprise,4
- 17- Mohammadi Aydoghmish, F., & Rafieian, M. (2017). Assessment of Territorial Competitiveness in the Provinces of Iran Using the Integrated Model of Factor Analysis and Analytic Network Process (F'ANP), Journal of Economy and Regional Development, 24(13):55-85(in persian).
- 18- Molaei, A., & Behzadfar, M. (2019). Definition Urban Identical Competitiveness Dimensions and opportunity with contextual approach in Iranian cities, The Journal of Spatial Planning, 23(2): 97-121(in persian).
- 19- Mousavi, M., Jalalian, I., & kahaki, F. (2017). Developing Scenarios of the Factors Affecting the Development of Tourism in West Azerbaijan Province Using the Scenario Wizard, Urban Tourism Quarterly, 4(3):49-62(in persian).
- 20- Mousavi, M., Ghaderi, R., Taghilo, A.A., & Kahaki, F. (2018). Scenario Development in Realizability Territorial Spatial Arrangement (Case Study: Khorasan-e-Razavi), Town and Country Planning, 10(1): 65-91(in persian).
- 21- Nezamfar, H., Eshghi Chaharborj, A., & Alavi, S. (2017). Spatial analysis of the competitiveness of the provinces of Iran Using the techniques of integration,geographical Planning Space Quarterly, 7(24): 153-168 (in persian).
- 22- Nezamfar, H., Eshghi Chaharborj, A., & Alavi, S. (2017). Investigation of the Economic Competitiveness Status of Cities of Iran, Journal of Urban Economics and Management, 5(20):23-38(in persian).
- 23- Rasoli, M., & Hashemi Nasab, Z. (2019). Evaluation of Orumiyeh Integrated Management with a Predictive Approach, Second National Conference on Civil and Architecture in 21st Century Urban Management(in persian).
- 24- Rasoli, M., Hashemi Nasab, Z., & Rahmanpour, I. (2019). Competitiveness in a Regional System with an Emphasis on Tourism, Sokhan Gostar(in persian).
- 25- Roth, S., & Kaivo-oja, J (2015). Is the future a political economy? Functional analysis of three leading foresight and futures studies journals , Futures .
- 26- Sáez, L., & Perriáñez, I. (2015). Benchmarking urban competitiveness in Europe to attract investment, Cities, 48: 76-85.
- 27- Shafiee Roodposhti, M., Bahrami, F., & Karimizadeh Shvani, F. (2019). Presenting the Pattern of Competition in Free Trade Zones, Journal of Business Administration Researches, 11(21): 181-207(in persian).
- 28- Šegota, A., Tomljanović, M., & Hudek, I V. (2017). Contemporary approaches to measuring competitiveness, Journal of Economics, 35(1): 123-150
- 29- Shahkarami, K., Rahnama, M., Chharrahi, M., & Heydarinesar, M., (2019). An Analysis of the National Position of the Mashhad City on the Socio-Economic Development Based on the City- Competitive Brand on the Horizon of 2024,Urban Structure And Function Studies, 6(18): 87-108(in persian).
- 30- Singhal, Sh., McGreal, S., & Berry, J. (2013). An evaluative model for city competitiveness: Application to UK cities, Land Use Policy, 30: 214-222.
- 31- Tabatabaee, S., Zarabadi, S., Ziari, Y. A., & Majedi, H. (2019). Explaining the Pattern of Regional Development through Activity Clusters in Tehran Province with an Emphasis on Competitiveness, The University of Tehrens Scientific, 11(2): 235-262(in persian).
- 32- UK Department for Regional Development (DRD). (2013). Northern Ireland Regional Development Strategy 2035. for Northern Ireland. Department for Regional Development. Strategic Planning and Co-ordination
- 33- Yasoori, M., & Sejodi, M. (2018). Regional Development Strategy (RDS), a Modern Approach to a Balanced Regional Development, 8(29):93-106 (in persian).

